

Vil ha redusert toll: Argentina vil selge storfekjøtt, forskjellige korntyper og soya. – Min mening er at det ikke bør være kvoter, men heller reduserte tollsatser, sier Betina Pasquali de Fonseca. Bildet viser et kvegmarked i Buenos Aires i Argentina. (Foto: Jorge Royan/Wikipedia)

– Vi vil selge dere storfe og korn

Mercosur vil ha effektiv adgang på landbruksmarkedet i Norge – men norske bønder trenger ikke bekymre seg, er budskapet fra den argentinske ambassadøren. Det beroliger slett ikke bondelagslederen.

FRIHANDELSFORHANDLINGER

Tekst: Linda Sunde

Norge og Efta er i frihandelsforhandlinger med Mercosur, som består av landbruksgigantene Brasil, Argentina, Uruguay og Paraguay.

15. februar ble den sjuende forhandlingsrunden avsluttet. Samme dag var den argentinske ambassadøren i Norge en av innledderne på AgriAnalyses internasjonale seminar.

– Mercosur gjør en stor innsats for å åpne sitt marked på 200 millioner mennesker for eksportører fra Efta. For at avtalen skal være attraktiv for Mercosurs parlamenter og økonomiske aktører, må det bli gitt tilsvarende effektiv adgang for våre produkter, med fokus på landbruksprodukter, vår hovedeksport til verden, sa ambassadør Betina Pasquali de Fonseca.

Hun ønsket samtidig å berolige norske bønder.

– Mercosur forstår og respekterer norske landbrukssensitiviteter i frihandelsforhandlingene. Med tanke på at Norge er en av de største matimportørene i verden, mener Argentina at det er god plass til markedsadgang uten å true den lokale produksjonen. Nåværende status for innrømmelser er langt unna å være en risiko for landbruksprodusenter i Norge, sa de Fonseca.

– Åpenbart en trussel

Det beroliget ikke bondelagsleder Lars Petter

Bartnes. – Nei. Jeg er ikke beroliget av en slik uttalelse, sier han.

– Forhandlingene er åpenbart en trussel mot norsk landbruk. Det er liberalisering av handelen som er formålet med forhandlingene, og Norge har ikke mange tollinjer å forhandle på. Det er de sensitive jordbruksproduktene Norge har valgt å verne med toll, sier Bartnes til Bondebladet.

Verdens supermarked

Den norske forhandlingslederen i forhandlingene med Mercosur har vært på ferie, og ikke tilgjengelig for intervju.

Ambassadør de Fonseca utdyper betydningen av landbruket i forhandlingene, overfor Bondebladet.

– *Hvor viktig er landbruk for Mercosur i forhandlingene?*

– Det er veldig viktig, sier hun.

– For oss er landbruk og alle produkter avledet fra landbruk veldig, veldig viktig. Argentina pleide å bli kalt verdens kornprodusent. Presidenten vår liker å si at Argentina burde være verdens supermarked. Så ja, landbruk er absolutt en av hovedhovedinteressene våre.

– *Hvilke produkter vil dere selge til oss?*

– Argentina vil veldig gjerne selge storfekjøtt, forskjellige korntyper og soya. Vi produserer også ulike typer oljer. Kylling og melkeprodukter er to hovedprodukter fra Uruguay og Brasil, sier de Fonseca.

– *Dere er store land med stor eksport, mens Nor-*

ge er et lite land. Skal Norge ha betydning for dere som eksportmarked, må vi importere et volum som er veldig stort for oss?

– Vi ønsker ikke å oversvømme Norge med våre produkter. Det handler om å ha adgang til det lille markedet dere er, på fem millioner mennesker. Norge er også en del av Skandinavia, som er et større marked.

– *Ønsker dere kvoter eller reduserte tollsatser?*

– Det må du spørre ekspertene om. Min mening er at det ikke bør være kvoter, men heller reduserte tollsatser. Jeg tror det er målet vårt, sier hun.

– *Er det noe annet enn adgang på landbruksmarkedet som er viktig for dere i forhandlingene med Norge?*

– Vel ... kanskje noe som er avledet fra landbruk, som lær, sier hun og tar en tenkepause.

– Og kanskje ... noen industriprodukter ... som bildeler, sier de Fonseca.

Storeksportør

Torbjørn Tufte er prosjektleder hos AgriAnalyse og forfatter av rapporten «Frihandelsavtaler og norsk landbruk. Stadig flere avtaler – Mercosur neste?»

Han peker på hvorfor landbruket er urolige for forhandlingene med Mercosur:

– De har kjempestor produksjon, lave priser, god kvalitet, og er blant de mest eksportretta i verden, sier Tufte.

– Det er ikke nytt at Norge inngår frihandelsavtaler. Men jeg tror aldri Norge har forhandlet frihandelsavtale med den typen aktør før. De er kjempestore og kjempefinke, sier han.

Mercosur står for 20 prosent av verdens storfeproduksjon, og 14 prosent av verdens kyllingproduksjon.

Betina Pasquali de Fonseca

Lars Petter Bartnes

Få varelinjer som har toll

– Utfordringen for Norge er at vi har en utrolig åpen økonomi. Vi har toll på kjerneproduksjonen i landbruket, og ikke så mye annet. Litt på tekstil, forteller Tufte, og sier at man dermed kan frykte at landbruk blir brukt som et forhandlingskort for at andre sektorer skal få markedsadgang.

På seminaret viste han en plansje som forteller at over 95 prosent av industrivare-tollinjene våre er tollfrie. Nærmere 52 prosent av tollinjene for landbruksvarer er tollfrie.

Han refererte videre til globaliseringsmeldingen. Der står det at «Vi må være forberedt på at det kan bli betydelige reduksjoner i tollvernet, som følge av framtidige internasjonale avtaler».

– Hvis vi husker hvordan den forrige plansjen så ut, er det ganske innlysende hvilket tollvernet vi snakker om. Det er på landbruket man må være forberedt på reduksjoner i tollvernet, sa han.

Hele jordbruket under press

Mercosurlandene har i dag en tollsats på 310 prosent på biff.

Ifølge tall fra Næringsdepartementet var norsk pris på ytrefilet 255 kroner per kilo, mens Mercosurprisen var 62 kroner. Med en tollsats på 310 prosent gir det en pris på 254 kroner.

– Det er ikke mye rom. Dette er en alarmklokke, sier Tufte.

– Ofte foretrekker man å gi reduserte tollsatter. For gir man kvoter, mister man hele volumet

«Presidenten vår liker å si at Argentina burde være verdens supermarked»

Betina Pasquali de Fonseca, Argentinas ambassadør i Norge

man gir. Men blir en tollsats for god for dem som eksporterer til oss, setter det hele jordbruket under stort press, sier han.

Tror ikke på mindre annen import

Det er ikke hvem som helst Norge nå forhandler med.

– Mercosur er kjempestore. De har godt klima, de kan produsere nesten alle ting. De er eksportretta. De har ganske lave priser. I tillegg har de ofte god kvalitet, sier han og viser til Remas pampasbiff.

– Den er grasföra, de bruker ikke antibiotika, ikke veksthormon og slike ting. Så det er et kvalitetsprodukt, som mange av varene fra Mercosurlandene, sier Tufte.

Han merket seg ambassadørens uttalelser på seminaret.

– Hun mener at Norge importerer så mye at det ikke bør være et problem å importere mer fra Mercosur, vi kan kanalisere importen til det vi allerede importerer. Jeg kunne vært enig, om det betydde at vi kom til å importere mindre fra andre, sier Tufte.

Men det tror han ikke vil skje.

– Det kommer ikke til å erstatte importen vi allerede har fra EU. Det bekymrer meg. Det er mer sannsynlig at importen fra Mercosur kommer i tillegg til annen import, sier Tufte.

For hver nye innrømmelse som blir gitt, blir importvernet vårt mer og mer uthula, peker han på.

– Kan ikke gi innrømmelser

Lars Petter Bartnes er bekymret for de pågående forhandlingene.

– Vi frykter at markedet for norsk landbruk kan bli redusert i en forhandlingsløsning med Argentina. De har store eksportinteresser på mange av de produktene vi produserer i Norge. Derfor mener Norges Bondelag at regjeringa ikke kan gi innrømmelser på landbruk i forhandlingene, sier Bartnes.

– Men det er der de vil ha innrømmelser?

– Vi mener regjeringa er nødt til å finne andre løsninger i forhandlingene enn å svekke norsk matproduksjon, sier Lars Petter Bartnes. ■

Jan Ole Mellby tar gjenvalg i Geno

Valgkomiteen i Geno innstiller på gjenvalg av Jan Ole Mellby fra Skjeberg som styreleder og Inger-Lise Ingdal fra Lensvik som nestleder. Det er kun leder og nestleder som er på valg blant de medlemsvalgte styrerepresentantene i år. Mellby har ledet avlsorganisasjonen for Norsk Rødt Fe (NRF) de siste sju årene. Årsmøtet holdes på Hamar 25.–26. mars.

Vil gjenvelge Berntsen i Sau og Geit

Valgkomiteen i Norsk Sau og Geit (NSG) innstiller på gjenvalg av Kjell Erik Berntsen fra Rennebu som styreleder og Pål Skoe Kjørstad fra Sør-Fron som nestleder.

Komiteen går også inn for gjenvalg av Sigurd Vikesland fra Aurland og Else Horge Asplin fra Nesbyen som styremedlemmer. De øvrige tre styremedlemmene er ikke på valg i år. Årsmøtet holdes på Gardermoen 13.–14. mars.

Det skapte uro i organisasjonen da et styremedlem ble vraket på årsmøtet i fjor. Lederen av valgkomiteen og en fylkesleder trakk seg i protest, og Torhild Finkenhagen Sisjord kom inn som leder av årets valgkomitee. Medlemsbladet Sau og Geit ble nektet å omtale striden, og redaktør Ole G. Hertenberg sluttet på dagen i oktober.

Går sammen om datatjenester

Landbrukets Dataflyt og Produsentregisteret slår seg sammen til en organisasjon. Produsentregisteret SA og Landbrukets Dataflyt SA fusjonerer. Det ble vedtatt under et ekstraordinære årsmøter i de to organisasjonene. Navnet forblir Landbrukets Dataflyt SA, mens Produsentregisterets organisasjonsnummer videreføres.

– Begge organisasjonene tjener norsk landbruk og bonden med fellesløsninger, og vi ser store synergieffekter ved å slå dem sammen, sier Einar Frogner i Norges Bondelag. Frogner blir styreleder i det nye selskapet, og Monika Solberg i Nortura tar plass som nestleder.

– Jeg har vært styreleder i Produsentregisteret siden starten av 2018 og det er en milepæl at organisasjonene nå er blitt enige om å slå seg sammen. Jeg er overbevist om at det er en fordel å samle kompetansen i ett fagmiljø, sier Solberg.

Torbjørn Andal blir konstituert daglig leder i organisasjonen.

– Det skjer mye spennende i landbruket for tiden. Jeg skal, sammen med Erlend Kjesbu, ta fatt i oppgavene som ligger foran oss. Erlend går inn i det nye selskapet som leder for utvikling og innovasjon. Det blir spennende å kombinere to fagmiljøer for å bygge opp en sterk organisasjon som står godt rustet for å yte service overfor landbruket, sier Andal.

Landbrukets Dataflyt SA starter nå arbeidet med å slå sammen de to tjenestene, men inntil videre vil de to hjemmesidene til bedriftene bestå. Andre medlemmer i organisasjonen er: Roar Malmin, KLF, Tone Roalkvam, Tine SA, Jakob Simonhjell, Norsk Landbruksrådgiving, Marianne Kirchoff, Landkreditt SA, Tom Roterud, Matmerk og Roger Røren, ekstern.

JUS I LANDBRUKET

Kristin Bjerkestrand Eid, advokat i Norges Bondelag

Besøk av inspektører fra Mattilsynet

Spørsmål: Som bonde har jeg over tid hatt utfordringer med enkelte inspektører fra Mattilsynet når de gjennomfører tilsyn. De kommer uanmeldt og går rett inn uten at vi er til stede. Jeg opplever at enkelte inspektører har forutinntatte, personlige oppfatninger og at det konstrueres avvik som andre inspektører ikke mener er avvik. Jeg opplever at disse tilsynene etter hvert går på helsa løs. Kan Mattilsynet bare ture frem?

Svar: God dyrevelferd er viktig både for næringa og Norges Bondelag. Det er nødvendig at Norges Bondelag som interesseorganisasjon har en god dialog med Mattilsynet og dessuten tillit til at Mattilsynet gjennomfører sine tilsyn i tråd med gjeldende regelverk. Norges Bondelag går ikke inn i konkrete enkeltsaker, men tar opp problemstillinger med Mattilsynet på overordnet nivå.

Det må imidlertid erkjennes at styrkeforholdet mellom kontrolløren og den som blir kontrollert i enkelttilfeller kan være noe skjevt, og at dyreholder i slike tilfeller kan oppleve inspeksjonen som ubehagelig. Fordi enkelte inspeksjoner skjer på bakgrunn av tidligere funn, vil klimaet mellom inspektør og dyreholder i noen saker kunne være anstrengt. Det er imidlertid alvorlig om inspeksjonene gjennomføres på en slik måte at det går på helsa løs for dyreholderen.

Mattilsynet har både rett til og ansvaret for å foreta tilsyn med dyrehold av ulikt slag. Med uanmeldte tilsyn kan Mattilsynet få et reelt innblikk i dyreholdet.

Matloven er en av flere lover som gir Mattilsynet hjemmel til å komme på tilsyn, se for eksempel matloven § 13. Tilsvarende hjemmel finnes i dyrevelferdsloven § 18. I begge lovene fremgår det at virksomheten skal gi tilsynsmyndigheten uhindret adgang. Dette betyr imidlertid ikke at inspektøren kan gå rett inn uten først å ta kontakt med dyreholderen.

Inspektørene må opptre ordentlig og dessuten forholde seg til forvaltningslovens regler ved inspeksjon. Forvaltningsloven § 15 forutsetter at noen er til stede. Det er bare dersom Mattilsynet kan påberope seg nødrett, at de med hjelp av politiet kan gjennomføre tilsynet uten at eier er til stede.

Den som leder inspeksjonen skal uten oppfordring legitimere seg, forklare formålet med inspeksjonen, og dessuten opplyse om at du som bonde har rett til å ha et vitne til stede.

I saker der klimaet mellom inspektør og dyreholder er noe anstrengt, kan det være en fordel for begge parter om det er et vitne til stede.

Noen ganger kan det være naturlig at Mattilsynet innkaller politiet som vitne. Dersom en dyreholder har ønske om heller å ha noen andre til stede, bør et slikt ønske imøtekommes der det ikke er rimelig grunn til å sette det til side fordi det volder særlig ulempe for forvaltningen, eller hindrer formålet med granskningen. ■

På tide å planlegge vårsesongen?

Atlantis Utveksling hjelper til med å finne motiverte utenlandske praktikanter og arbeidende gjester til gartnerier og gårder.

www.atlantis.no
landbruk@atlantis.no
Tlf. 22 47 71 70

